

Priložnostna razstava ob občinskem prazniku in 60 letnici Velenja

KNJIŽNICA
VELENJE

RAST OSNOVNIH ŠOL V MESTU OB PAKI

Velenje 1952

Kot se je bliskovito razvijalo mesto, tako so v vsaki novi stanovanjski soseski Velenja rasle osnovne šole. V mesto ob Paki se je v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja priselilo veliko delavcev, tako iz različnih delov Slovenije, kot tudi iz takratnih jugoslovanskih republik, ki so v Velenju našli svojo prvo zaposlitev, si ustvarili družine in zaživel v novo zgrajenih stanovanjskih stavbah mesta. V vsako novo nastalo sosesčino se je zaradi potreb po vpisu učencev v osnovnošolsko izobraževanje umeščala tudi nova osnovna šola. Z razstavo vas želimo popeljati skozi čas nastajanja osnovnih šol v novem Velenju.

VELENJE 60 LET

Velenje je mlado mesto, toda zgodovina šolstva v Šaleški dolini ima že skoraj 200-letno tradicijo. Prve šole v naši dolini so bile že leta 1807, takratne nedeljske in ljudske šole. Zgodovina šole v novem Velenju se je začela v stari konjušnici.

Osnovne šole v novem Velenju so se odpirale ena za drugo in to v sorazmerno zelo kratkem časovnem obdobju. Mesto se je začelo po vojni industrijsko razvijati, vanj se je preselilo veliko mladih ljudi, ki so v velenjskem Premogovniku in Gorenju našli svojo prvo zaposlitev zato je bilo v mestu tudi vedno več otrok, ki so z leti postali šoloobvezni, zato tudi potreba po gradnji novih osnovnih šol. Zanimivo je, da se OŠ Gustava Šiliha imenuje 1. osnovna šola in sicer zato, ker so se učenci vanjo preselili iz prve osnovne šole v Velenju, čeprav je le ta začela s svojim delovanjem pozneje kot OŠ Mihe Pintarja – Toleda.

Naslednja je bila zgrajena OŠ Antona Aškerca, šest let po njej pa že OŠ Veljka Vlahovića, kasneje preimenovana v OŠ Livada. Po štirih letih otvoritve OŠ Veljka Vlahovića je bila zgrajena OŠ bratov Mravljak (danes OŠ Gorica) in trinajst let po njenem odprtju je bila zgrajena najmlajša osnovna šola v Velenju, OŠ Šalek. Velenje je odprlo tudi vrata osnovne šole za otroke s posebnimi potrebami, ki so jo najprej poimenovali kar Pomožna šola, ki pa se je kasneje preimenovala v OŠ XIV. divizije, v OŠ Šmartno, danes pa je to CVIU (Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje).

Velenje konec 50'

Avtorja razstave sta Andreja Kac in Frenk Špiler, oblikovanje Peter Groznik-Peč. Razstava bo na ogled od 17. septembra do 30. oktobra 2019.

Literatura in viri: Velenje: razprave o zgodovini mesta in okolice, 1999; Šolske kronike pripovedujejo, 1999, 2000 (raziskovalni nalogi); Razvoj osnovnega šolstva v Velenju in bližnji okolici od začetkov do danes, 1996 (diplomska naloga), Memoari, 40 let CVIU in 30 let Sožitje; Spletna stran: <https://www.cviu-velenje.si/>; Na dobrih temeljih odprti za prihodnost, 30 let OŠ Livada, 2007; 35 let OŠ Gustava Šiliha, 1999 (raziskovalna naloga).

OŠ MIHE PINTARJA - TOLEDA

Razredna stopnja, se vseli že leta 1956, dograjena leta 1960, slavnostna otvoritev 25. maja 1960.

Leta 1953 je bil položen temeljni kamen za izgradnjo nove osnovne šole in končno odobren projekt za njeno gradnjo. Grajena je bila zelo počasi, saj se je leta 1957 nižja gimnazija iz konjušnice preselila v še nedograjeno šolo, toda še istega leta je bila s šolsko reformo nižja gimnazija tudi ukinjena in potem so oba zavoda združili v eno samo šolo z uradnim naslovom »OSEMLETKA VELENJE«. Leta 1959 so prvi trakt in avlo nove šole le dogradili in tako je pouk začel teči normalno. Februarja leta 1962 so dogradili še predmetno stopnjo in kasneje telovadnico. Pouk je sprva potekal zaradi velikega števila učencev v dveh izmenah, toda še vedno je bila velika prostorska stiska, zato je pouk potekal večizmensko. Učitelji so pri svojem delu čutili še vedno veliko pomanjkanje ustreznih učnih pripomočkov (šol. l. 1969/70). Tako se je učni uspeh učencev slabšal, toda že v naslednjem šolskem letu, ko je šola pridobila nove pripomočke za vzgojno-izobraževalno delo, se je učni uspeh izboljšal in osip učencev zmanjšal. Šola je takrat prešla na pet-delovni teden, kar je zopet zelo ugodno vplivalo na učni uspeh.

Šola nekoč

Šola je pokrivala šolski okoliš, v katerega je spadal osrednji del novega Velenja. Pod centralno šolo v Velenju so spadale še podružnične šole Škale, Cirkovce, Plešivec in Paka. Učenci podružničnih šol so potem višje razrede obiskovali na matični šoli v Velenju. Šolo so poimenovali po borcu štajerskega partizanskega bataljona, ki je leta 1942 postal tudi komandir šaleške skupine, toda žal kmalu zatem padel, junija 1942 v Lokovici, ko je reševal ranjenega soborca. Šola je arhitekturno izjemno zasnovana. Vsaka učilnica ima svoj atrij, v katerem so lahko učitelji del učnega procesa izvajali tudi na prostem. Tudi zaradi tega je bila zelo zanimiva za ogled, še posebej vseh tistih, ki so delovali na področju vzgoje in izobraževanja.

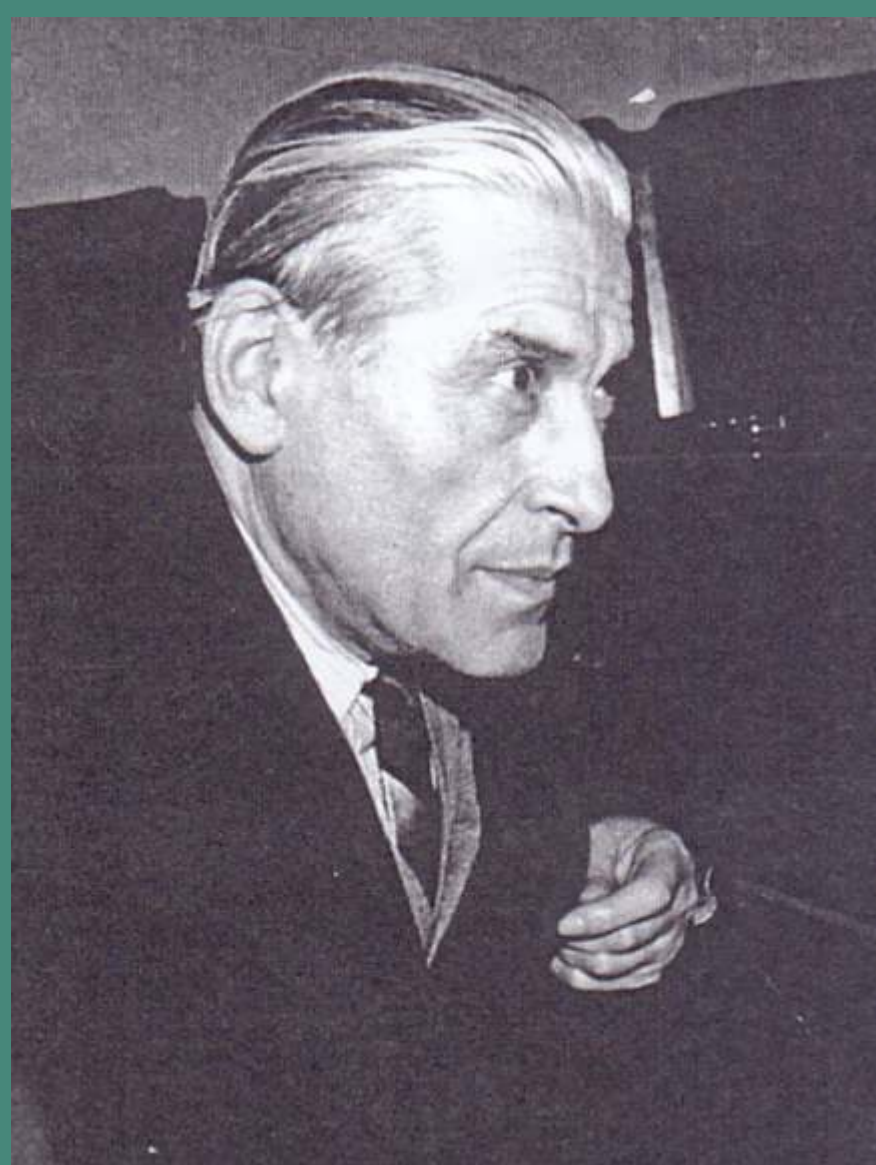
OŠ GUSTAVA ŠILIH

Otvoritev 23. aprila 1963.

Šolo je zgradil občinski ljudski odbor Šoštanj s pomočjo delovnih organizacij v občini, delo pa je izvajalo gradbeno podjetje Vegrad. Sam ravnatelj šole, gospod Franjo Arlič, je zbiral sredstva in tesno sodeloval z gradbenim podjetjem ter skrbel za čim bolj funkcionalno ureditev in kasnejšo opremo šole. Okolico šole so urejali z udarniškim delom, med njimi tudi bivši učenci kot sami učitelji, ki so tedaj poučevali na šoli.

Šola nekoč

Gustav Šilih

Šolo so poimenovali po Velenjčanu, Gustavu Šilihu (1893-1961), ki je bil odličen pedagog, ugleden pisec pedagoške literature in književnik. Po osvoboditvi, v letih 1945/46 je bil ravnatelj mariborskega učiteljišča, nato pa do upokojitve leta 1953, profesor pedagogike. Po upokojitvi pa je prevzel vodstvo Vzgojne svetovalnice v Mariboru, kjer je deloval vse do smrti.

»Vse kar sem dosegel, sem dosegel z nepopustljivim naporom lastnih sil in borbenosti, nič mi ni bilo darovano. verjemite, vse, kar dosežemo v življenju velikega in koristnega brez naporov in borb, je le malo ali nič vredno.«

Gustav Šilih

Udarniško delo

Centralna šola je imela podružnice v Šentilju, Pesju in Paki. V šolskem letu 1962/63, ko se je pouk iz stare konjušnice preselil v nove šolske prostore, je šolo obiskovalo 788 učencev (na centralni šoli 568 učencev in 220 na podružnicah). Število učencev je z leti naraščalo in tako je bilo v naslednjem šolskem letu vpisanih že 1021 učencev (820 na centralno šolo, 201 na podružnice). Ko pa so leta 1971 odprli že tretjo osnovno šolo v Velenju, je število učencev zopet upadlo, delno tudi zato, ker se je podružnica Pesje priključila novo zgrajeni osnovni šoli.

OŠ ANTONA AŠKERCA

Otvoritev 1. novembra 1971.

Leta 1971 je odprla svoja vrata III. osnovna šola, ki so jo kasneje poimenovali po velikem slovenskem pesniku Antonu Aškercu. Z gradnjo tretje osnovne šole v Velenju so pričeli leta 1970, redni pouk pa se je pričel 1. oktobra 1971. Od samega začetka je bila šoli priključena tudi podružnična šola v Pesju. Prvotno je bilo zasnovano, da bo pouk potekal v kabinetnih učilnicah in ko je bil projekt že izdelan, je prišlo do sprememb. Iz gradbenega načrta so bili črtani zgornja etaža, vezni hodnik in telovadnica. Gradnjo je ta spremenjen projekt sicer pocenil, vendar je šolo osiromašil tako funkcionalno, kot arhitekturno. Zaradi manjšega števila prostorov so se pojavile težave, kajti izgubljeni so bili prostori, ki so bili namenjeni kabinetnemu pouku. Z gradnjo telovadnice so pričeli v šolskem letu 1972/73, končali so jo naslednje leto, ko so zgradili tudi zunanje šolsko igrišče. Do začetka leta 1973 se je šola imenovala III. osnovna šola, 22. 6. 1973 pa so jo poimenovali po velikem slovenskem pesniku Antonu Aškercu, ki je nekaj let služboval v okolici Velenja. V začetku je šola štela 648 učencev, ki so bili združeni v 24 oddelkih in število vpisanih učencev je nenehno naraščalo, zato so v šol. l. 1981/82 začeli načrtovati nadgradnjo. Tako je v tem obdobju pouk potekal na razredni stopnji (od 1. do 4. razreda) v dveh izmenah, učenci od 5. do 8. razreda pa so pouk obiskovali samo v eni, dopoldanski izmeni.

Šola nekoč

Šola na razglednici Velenja iz leta 1975

Leto kasneje, ko je bila zgornja etaža šole končana, se je pouk na celotni šoli zopet odvijal samo v dopoldanski izmeni. Toda komaj tri leta kasneje se je zopet pojavila prostorska stiska. Šoli je odstopila svoje učilnice v uporabo bližnja glasbena šola. To je bilo obdobje, ko je veliko priseljencev iz nekdanjih jugoslovanskih republik začelo živeti v našem mestu, zato se je zvišal vpis učencev na velenjske šole, še posebej na OŠ Antona Aškaerca. V šol. letu 1992/93 pa je glasbena šola zopet potrebovala učilnice za svoje delo, zato se na centralni šoli za celotno razredno stopnjo uvede dvoizmenski pouk, predmetna stopnja pa je ostala na enoizmenskem. Največ učencev je bilo vpisanih v šolskem letu 1987/88, saj jih je bilo kar 947. Šola veliko sodeluje z okoljem, uspešnost učencev pa se kaže na vseh področjih, športnem, kulturnem, izobraževalnem, tako na občinskem kot tudi na državnem nivoju.

OŠ LIVADA

Otvoritev 8. oktobra 1977.

Četrta osnovna šola v Velenju je bila zgrajena leta 1977 in je bila še istega leta preimenovana v OŠ Veljka Vlahovića, današnje ime OŠ Livada pa dobi leta 1992. Nekoč so učitelji in učenci dejali, da prihajajo iz »Velkice«, danes pa se imenujejo »Livadarji«. V prvem šolskem letu 1977/78 so na šoli ustanovili pionirsko in mladinsko organizacijo ter šolsko športno društvo »Borec«. Prav tako je v tem šolskem letu v mesecu aprilu, točneje 4. aprila, prenočevala Kurirčkova torbica, ki so jo predali naslednji dan občini Slovenj Gradec. Posebnost te osnovne šole je bila v tem, da je v šolskem letu 1981/82 postala tudi prva COŠ - celodnevna osnovna šola, kjer je pouk trajal do 16. ure. Toda že v šolskem letu 1988/89 je bila šola nabito polna (1285 učencev) in je pouk začel potekati v dveh izmenah, učenci pa so znanje nabirali tudi v prostorih šolske sejne sobe in zbornice. OŠ Livada ima danes samo eno podružnično šolo v Škalah, POŠ Cirkovce pa so morali žal zapreti.

Otvoritev

HIMNA OŠ LIVADA

Naša šola je LIVADA,
vendar to ni travnat gaj,
tu cvetijo rože znanja,
tu je učenosti raj.

Ko greš prvič na Livado
ves si plah in nebogljen,
tam spoznaš abecedo,
z njo postajaš prosvetljen.

Ko si v stiski, te vzpodbuja
učiteljev prijazni glas,
vodi med čermi neznanja,
vzgaja za bodoči čas.

Z vsakim dnem si bolj izkušen,
včasih tudi neugnan,
kot čebela medicino
srkaš znanje dan na dan.

Devet let prehitro mine,
z njimi cvet otroštva gre,
ko zapuščaš šolo drago,
mukoma krotiš solze.

Šola ima svojo himno. 25. aprila 1994 je bila predstavitev šolskega projekta Življenje ob Paki. Ob tej priložnosti je bila prvič izvedena šolska himna, ki sta jo napisali učenki, sestre Rajka in Vesna Širca, uglasbila pa jo je tudi takratna učenka, danes znana glasbenica Sanja Mlinar Marin ob pomoči takratne glasbene pedagoginje Rožice Napotnik.

OŠ GORICA

Otvoritev 8. oktobra 1981.

Šola nekoč

Gradnja pete osnovne šole v Velenju se je pričela 6. septembra 1979, s poukom pa so pričeli dve leti kasneje in sicer 1. 9. 1981. Ob otvoritvi šole je šola dobila uradno ime Osnovna šola bratov Mravljakov. Pred šolo so postavili doprsna kipa Dušana in Boža Mravljaka iz Šoštanja, delo akademskega kiparja Stojana Batiča. Leta 1994, natančneje 19. septembra pa je mestni svet občine Velenje sprejel sklep o preimenovanju šole v OŠ Gorica. S šolskim letom 1995/96 se je šoli priključila OŠ Vinska gora, kot podružnična šola. V samem začetku je bila tudi ta šola celodnevna, toda že v šolskem letu 1984/85 se je za učence prvih razredov uvedel dvoizmenski pouk.

Zaradi povečanja števila vpisanih učencev že v naslednjem šolskem letu celodnevne šolske organizacije ni bilo možno več izpeljati. Tako so učenci od 1. do 4. razreda pričeli obiskovat pouk v dveh izmenah, učenci višjih razredov pa v eni, dopoldanski izmeni. V pouk učencev od 5. do 8. razreda sta bili kot sestavini celodnevne osnovne šole še vedno vključeni organizirana prehrana za vse učence in dve uri samostojnega učenja. Dvoizmenski pouk pa je bil uveden za obe stopnji že takoj v naslednjem šolskem letu in šele v šolskem letu 1993/1994 je začel potekati samo dopoldne. Šola vsa leta močno sodeluje z okoljem, je zelo športno dejavna šola, tudi nekoč odličen alpski smučar Bernard Vajdič je bil njen učenec, ki je v šolskem letu 1994/95 postal državni in svetovni mladinski prvak v slalomu in veleslalomu.

OŠ ŠALEK

Otvoritev 1. oktobra 1988.

Šola nekoč

Najmlajša osnovna šola v velenjski občini je odprla svoj prag učenosti 8. 10. 1988. Šola je imela takrat na voljo 12 učilnic za razredni pouk in 14 učilnic za predmetni pouk, ostali prostori pa so bili namenjeni za interesne dejavnosti, za osvajanje računalniških znanj in pionirsko sobo. Šola ob otvoritvi še ni imela zgrajene telovadnice, toda že naslednje poletje, natančneje 14. 8. 1989 so pričeli z njeno gradnjo. Tako je iz OŠ Veljka Vlahovića prišlo 436 učencev, 88 učencev pa iz preostalih velenjskih šol. Tudi na tej šoli je sprva pouk potekal enoizmensko, potem pa se je že v šol. l. 1992/93 pričel dvoizmenski pouk, ki pa je trajal le krajše obdobje.

Učenci šole so se redno udeleževali različnih tekmovanj. Med zelo uspešnimi je bila učenka Jolanda Steblovnik, kasneje odlična atletinja, ki je v šol. l. 1988/89 dosegla več prvih mest v atletiki in rekord v SRS na 600 m za mlajše mladinke. Prav tako so bili učenci šole zelo uspešni tudi na ostalih športnih tekmovanjih, tako na lokalni kot republiški oz. državni ravni. Šola se lahko pohvali z uvajanjem novih tehnologij v učni proces, kajti prvi izmed vseh velenjskih šol so pristopili k projektu »Petra«. Njihovi petošolci so začeli uporabljati računalniško podprt sistem za predmete tehnike, likovne vzgoje in slovenskega jezika. Takratni ravnatelj Jože Kavtičnik je bil mnenja, da učenec tako postane v izobraževalnem procesu aktiven udeleženec in učitelj ni več primarni izvor znanja, ampak moderator, ki učence usmerja proti življenjskemu cilju.

CVIU (Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje)

OŠ Šmartno, oktober leta 1975.

Šola nekoč

Potrebo po organiziranem učenju in vzgajanju otrok s posebnimi potrebami zasledimo v kroniki, ki so jo hranili na OŠ Biba Röck v Šoštanju. Že v letu 1933/34 so začeli s pripravami za tak oddelek, leto kasneje pa so ga tudi odprli. Oddelek je deloval do začetka vojne. Po vojni se je naša družba močno zavedala, da je nujno tem otrokom nuditi ustrezno, njim primerno vzgojo in izobraževanje. Z odločbo iz leta 1958 so ustanovili tedanjo velenjsko »posebno šolo«.

Šola se je vzporedno s potrebami širila in razvijala, dokler ni postala popolna osemletna šola. Gostovali so na obeh tedanjih velenjskih šolah, in sicer na OŠ Gustava Šiliha in OŠ Mihe Pintarja Toleda. V Šoštanju je bil zunanji oddelek, ki so ga zaradi neustreznih prostorov ukinili in otroke prešolali v Velenje. Kmalu za tem so dobili nekdanjo rudniško vilo za šolske prostore, ki je zaradi naraščanja števila otrok postala premajhna. Ko so leta 1975 zgradili novo in moderno stavbo, so se vanjo oktobra preselili učenci in vsi zaposleni. V tej stavbi še danes vzgajajo in izobražujejo otroke s posebnimi potrebami.

Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje je danes strokovno usposobljena ustanova, ki izobražuje in usposablja otroke in mladostnike s posebnimi potrebami. Šola s prilagojenim programom je v lanskem letu obeležila 60 let svojega delovanja. Ob tem jubileju so pripravili vrsto aktivnosti. Na šoli se izvajata dva programa in sicer prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (NIS) ter posebni program vzgoje in izobraževanja (PPVI). Ob tem pa se veliko specialnih in socialnih pedagoginj vključuje v mobilno specialno-pedagoško obravnavo otrok v večinskih osnovnih šolah v Velenju in širše. Delo v Centru je timsko in načrtno vključuje povezovalno delo vseh strokovnih delavcev. Otroka in njegov razvoj spremlja tim strokovnjakov od sprejema do zaključka šolanja in usposabljanja. Za vsakega učenca je narejen individualiziran program. Vsakemu učencu omogočajo napredovanje, poudarjajo njegova močna področja in jih spodbujajo ter jim olajšajo učenje in spoznavanje, še posebej na tistih področjih izobraževanja in usposabljanja, kjer ima težave. Otrokom in mladostnikom omogočajo, da razvijajo svoje sposobnosti tako, kot je zanje primerno, kar pomeni, da se v svojih sposobnostih potrjujejo in doživljajo občutek lastnega uspeha, sreče in zadovoljstva.